

1. **OBLEC** (290) *vb pf*

W inf -dz (13), -c (8).

o jasne. ◇ *W inf*: é (5), e (3) *Mącz* (5:3). ◇ *W formach sg m praet é* (2) *KochPs*, *OrzJan*, e (2) *Mącz*.

◇ *W pozostałych formach e prawdopodobnie jasne (tak w lec)*.

inf obléc (21). ◇ *fut 2 sg* oblężesz (2). ◇ *3 sg* oblęże (3). ◇ *3 pl* oblęgą (4). ◇ *praet 1 sg m* oblęgłem (1). ◇ *3 sg m* oblęgł (140), oblęg (3); oblęg *Calep*; oblęgł : oblęg *Leop* (7:1), *BielKron* (92:1). *f* oblęgła (2). *n* oblęgło (1). ◇ *3 pl m pers* oblegli (63). *m an* [*cum N pl*: smocy] oblegli (2). *subst* oblęgły (1). ◇ *plusq 3 sg m* był oblęgł (12), oblęgł był (5); był oblęgł *RejPos*, *KwiatOpis*, *RejZwierc* (2), *KochPs*, *SkarŻyw*, *GórnRozm*; oblęgł był *BibRadz*, *OrzRozm*, *GórnDworz*; był oblęgł : oblęgł był *BielKron* (5:2). ◇ *3 pl m pers* byli oblegli (6), oblegli byli (1); byli oblegli : oblegli byli *BielKron* (4:1). ◇ *imp 2 sg* oblęż (1). ◇ *con 1 sg m* bych oblęgł (1). ◇ *3 sg m* by oblęgł (4). ◇ *3 pl subst* by oblęgły (1). ◇ *impers praet* oblęż(o)no (7). ◇ *part praet act* oblegszy (6) *MiechGlab*, *Leop*, *BielKron* (3), *Mącz*, oblegwszy [*w tym zapis*: oblekwszy (1)] (3) *BielSpr*, *SkarJedn*, *SkarŻyw*.

Sł stp notuje, *Cn s.v.* *oblegam kogo wojskiem*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Otoczyć zbrojnie ze wszystkich stron w celu zdobycia, wzięcia w niewolę; obsidere* *Miech*, *Vulg*, *Mącz*, *Calep*, *PolAnt*, *Cn*; *cingere* *Miech*, *Mącz*, *Cn*; *circumdare*, *oppugnare* *Vulg*, *Mącz*; *assidere* *Calag*, *Cn*; *obsidium facere* *Mącz*, *Cn*; *circumvadere*, *insidere* *Mącz*; *aggredi* *Vulg*; *admoenire*, *appugnare*, *circumfundere*, *circumsidere*, *circumvallare* *Cn*; *coangustare*, *coarctare*, *comprehendere*, *obsidere circum*, *occupare*, *ponere obsidionem* *PolAnt* [*w tym*: *co* (206), *kogo* (70)] (287) : *LibLeg* 11/89v; *BielŻyw* 60, 155; *MiechGlab* 33, 54; *LubPs* hh3v; Tedy widząc [*Abimelech*] że lud ciągnie z miáftá/ wítał y vderzył ná nie z Hufem swoim/ obległfy y dobywáiąc (ze wńzech ítron) miáftá [*oppugnans et obsidens civitatem*] *Leop Iudic* 9/44; przyciągnął Sennácheryb Krol Afyriyfski/ á w thárgnawłfy w ziemię Iudfską/ obleg miáftá obronne/ chcąc ich dobyć [*obsedit civitates munitas volens eas capere*]. *Leop 2.Par* 32/1, *2.Reg* 11/16, *4.Reg* 12 arg, 17/4, *2.Par* 32 arg; *RejZwierz* 17, 42; Roku trzeciego zá kroelstwá Ioákimá Krolá Iudfskiego/ przyciągnął Nábuchodonozor Krol Bábilońfski ku Ieruzálem/ y obległ ie [*obsedit eam*]. *BibRadz Dan* 1 arg, *3.Reg* 15/27, *4.Reg* 18 arg, 18/9, *Ier* 21/9, 52/4 (10); *OrzRozm* O3v; Obległfy Tytus Ieruzálem/ dobywał go mocnie ítrzelbą y drábinkámi. *BielKron* 147; Máxym Grácyanow márfzałek/ dla chćiwości Celárfstwá ná zmwowie obległ Grácyaná *BielKron* 157v; Szláchtá Kárdynałá poimáłá/ á Krolewnę oblegli chcąc iá ku flubu mocą z Edwárdufem przywieść *BielKron* 221v; przyítapili [*król czeski z ludźmi*] ku Wrocłáwui á oblegli gi z dáleká po iedney íthronie *BielKron* 395v; Wáldemorus Krol Duńfski Eftonią obległ od morzá *BielKron* 437v, 50v [2 r.], 57, 62, 64, 66v (136); *Itinera insidere*, Drógi obledz. *Mącz* 379d; *Obsidere arcem*, *Obléc zamek*. *Mącz* 380a; *Obsidium facere*, *Obléc/ obozem obegnác*. *Mącz* 380a, 54a, 92a, 330b, 380a [3 r.]; *GórnDworz* Z5; *RejPos* 185; *KwiatOpis* B3v; *RejZwierc* 64v, 134v, 200v; *BielSpr* 38v, 39, 47v, 64v; Choćby mię obległy obozy [*castrametata fuerint castra*]/ nie vboi fię íerce moie choćby powítało ná mię woýlko/ w tym ia vřác będę. *BudBib Ps* 26/3, *3.Reg* 8/37, *4.Reg* 16/5, *2.Par* 6/28; Niekáźde mieýfće da fię oblec [*Non omnis locus obsidionem fert*]/ nie do káźdego fię może zdziáły przyřáńcowác. *ModrzBaz* 112; *SkarJedn* 324; *Calag* 69a; Beřpieczniéy bogu dufác/ niźli człowiekowi/ Niź nawięřszemu królowi. Wielki lud mię był oblęgł: ále prořzác bogá/ Nie vřzłá ich

áni nogá. *KochPs* 177; Słyszác Krolowie Chánáneyſcy/ iſz fię Gábáonite poddáli Iozue^{mu}: zebráli fię ná nie/ y dobywác ich oblegwſzy ie/ chćieli. *SkarŻyw* 503; *StryjKron* 51, 120, 121, 130, 170 (14); *Calep* 717a, b; teraz iáko to po dwákroć Turek Wiédniá obléł *OrzJan* 64; *WujNT* 275 *PowodPr* 84; *SkarKaz* 669a.

oblec o co [= z powodu czego] (1): Znác iſz go Pan Bog ná co inſzego obracał: bo ſkoro wyſzedł/ Tyburtyny ktore był Cefarz o ich wytępek obléł/ z oblézenia wybawił/ y z Cefarzem poiednał *SkarŻyw* 573.

oblec gdzie [w tym: w mieście (w tym: z nazwą miejscową (3)) (6), w + nazwa miejscowa (6); na zamku (w tym: z nazwą miejscową (2)) (7), na + nazwa miejscowa (10), na + nazwa miejscowa + miéście (1); na wieży, w ziemi] (33): *MiechGlab* 39; Sebá oderwał lud Iſráelſki od Dawidá/ ktorego Ioáb goniać Amázám ná drodze zabił/ Sybę w mieście obléł/ kthorego głowę przez namowę iedney niewiáſty Ioábowi z miáltá wydano/ á on tefz oblézenie roſpuſcił. *Leop* 2.Reg 20 arg; ſyn Kozdráfów Syrochius/ iechał z Heráklieſem do Perfyey/ oblegli oycá Kozdráfá y z brátem ná tey wieży *BielKron* 164v; [Fryderyk] Bacząc niechuc Papiieżá przeciw ſobie/ obléł go w Rzymie *BielKron* 183; Włodymierz [...] vćiekł do Wáregow/ od ktorych wzięwſzy pomoc/ wypędził záfię bráthá z Nowogrodá/ y obléł go ná Kijowie. *BielKron* 428, 24v, 39, 66v, 70v, 75 (25); *BielSpr* 47; *BudBib* 2.Par 6/28, 1.Mach 5/26; Biſkup Poznánſki zebrawſzy bliſku tyfiácá iezdnych ná Zbáſzynie go Zamku obléł [Abrahama Zbąſkiego] *StryjKron* 587, 330; *ActReg* 56.

W połączeniach szeregowych (4): Obléżelſz ie [miasto Jeruzalem]/ á wybuduielſz báſzty y wſypielſz przeciw iemu wáły/ á obtoczyłſz ie obozem/ y záſádzilſz tarány przeciw iemu [Et pone aduersum eam obsidionem, et aedifica contra eam munitionem et funde contra eam aggerem: et pone contra eam castra, et pone aduersus eam arietes undique]. *BibRadz* Ez 4/2, Ier 37/8; *BielKron* 122; Abowiem przyidá ná cię dni: kiedy cię obtoczá nieprzyiáciele twoi wálem: y oblégá cię/ y ſćiſná cię ze wſząd [vallo [...] circumdabunt te et coangustabunt te undique] *WujNT* Luc 19/43.

W przeciwstawieniach: »oblec ... odciągnąć, odstąpić (2), uſtępić« (4): Tedy woſłko Fáraónowo wyſzło z Egiptu/ á gdy Káldeyczycy/ ktorzy byli oblegli Ieruzálem poſłtyſzeli wieſć o nich/ odciągnęli od Ieruzalem [qui obſidebant Ierusalaim [...] et ascenderunt ab Ierusalaim]. *BibRadz* Ier 37/5; Hirkanus pánował lat dwádzyeſciá y ſzeſć/ zá niego był obieł Ieruzálem Antyochus Gryfus/ ále go pieniádzmi vbłagał iz odſtąpił/ y doſtał Sámáryey. *BielKron* 118v, 179, 228v.

W charakterystycznych połączeniach: *oblec miasto + nazwa miejscowa* (51), *oblec + nazwa miejscowa* (110), *oblec zamek + nazwa miejscowa* (15), *oblec zamek i miasto + nazwa miejscowa* (8), *oblec + nazwa osobowa* (26).

Zwroty: »oblec w koło, około« [szyk zmienny] (6:1): Poſpołu przyſli łotrowie iego/ y wćzynili ſobie drogę przez mię/ y oblegli wkoło [obsederunt in gyro] przybytek moy. *Leop* Iob 19/12; Oto wydrę przypráwy woienne ktore fá w rękách wáſzych/ á kthoremi walczyć chcecie ná Krolá Bábilońſkiego/ y przeciw Káldeyczykom ktorzy was oblegli około murów [qui obſident vos extra murum] *BibRadz* Ier 21/4; *BielKron* 30v, 116v, 191; Aleć to napewnieyſza ná dobyćie zamku/ obledz w koło á nie dopuſzczác żywnoſci áni Ludzi ná pomoc do niego *BielSpr* 63, 69v.

»oblec (i) morzem (a. wodą) i ziemią« [szyk zmienny] (3): MAchomet wtory/ ośmy Krol Turecki/ kthory opánowawfzy wśytkę Trácyą obległ Konftántynopole wodą y ziemią/ wieże drzewiane nad miálfem zdziálawfzy ktore przewiífzfaly mury ze wśytkich fie ftron záladził *BielKron* 251, 279 [2 r.].

»oblec nieprzyjaciela« = *circumvadere hostem Mącz* (3): *Mącz* 472d; Oblec nieprzyjaciela/ niepuífzczáć żywności/ Nie może tám długo trwáć/ káždy lud w wielkości. *BielSat* M4v [*idem*] *BielSjem* 35.

»oblec srogim oblężeniem« (1): GAietę obległ Alfons frogim oblężeniem *RejZwierc* 13v.

»oblec ojczyznę« [szyk zmienny] (2): yeden Biás Filozoph/ gdy ojczyzne nyeprzyyacyele yego byli oblegli/ choć inśfy przed nyeprzyyacelmi vcyekáyac máyetności wynosili/ on przed fie nic nye ruffáł áni wynosił *GliczKsiąż* H4; *Mącz* 123c.

»ze wszech (a. wszystkich) stron, na wszystkie strony oblec« [szyk zmienny] (5:1): Ruífzywśfy fie ztámtąd Abimelech/ przeciágnął do miálfteczká Thebes/ kthore ze wśzech ftron obległ fwem woýfkiem [*circumdans obsidebat exercitu*] *Leop Iudic* 9/50, *Iudic* 9/44; *BielKron* 251; *BielSat* G2v; Obległ nas nieprzyjaciel iuz ná wśytki ftrony/ A nie máfz vćifleyfzey Inadź žadney Korony. *RejZwierc* 246; *BielSen* 16.

»oblec (z) (wielkim) wojskiem, z obozem« = *circumdare castris Vulg; circumvadere milite Mącz* [szyk zmienny] (5:2): *Leop Iudic* 9/50, 1.*Mach* 13/43; A gdy fie iuz gotował Alárykus krol Gotfki k woli Honoryufowi do Gálliey/ obległ go z woýfkiem Stylliko Hetman Honoryufow *BielKron* 158v; *Mącz* 123c, 472d; Longobárdowie zwielkimi woýfki Papieżá y Rzym obiegli *SkarJedn* 199; *GórnRozm* H2v.

Szeregi: »oblec, (i, a) leżeć (a. położyć wojsko)« (5): gdy był Sennácheryb nieprzyjaciel obległ miálfto Ieruzálem/ á położył woýfko fwoie nád tym fťáwem/ bráli w tym fťáwie z iedną ftronę miefzczánie wodę/ á z drugą ftronę nieprzyjaciela. *BielKron* 94; Pod tym Cefárzem Sárázeni oblegli Konftántynopole y leželi v niego ósm lat/ thák že iuz w nim wśyfcy wápfpili *BielKron* 167v, 89, 109v, 257.

»najachać i oblec« (1): Iudás [...] Náiáchał też záś y obległ iedno miálftho obronne [*Adgressus est autem et civitatem quandam firmam*] *Leop 2.Mach* 12/13.

»oblec i obtoczyć« [szyk 1:1] (2): Tychże dni przyciágnął z woýfkiem Simon do Gazy/ y obtoczył á obległ ie z obozem [*circumdedit eam castris*] *Leop 1.Mach* 13/43; *Mącz* 123c. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»w koło oskoczyć i oblec« (1): [*Izraelowie*] nie mieli nigdzyey vścia bez fzkody/ tám ie Egipczycy w koło ofkoczyli y oblegli/ ták iż tho było ciężko ná nie *BielKron* 30v.

»oblec i (a) ucisnąć« [szyk 1:1] (2): *RejPos* 50; [*Sennacheryb*] był z dopuífzczenia Páńfkiego ták frodze obległ y vćifnął miálfto Ieruzalem/ že iuz przed głodem matki fwe wláfne dziatki ieść mufiály. *RejZwierc* 200.

W przén (2) : Obległo go [*kościół dzisiejszy*] wněthrzne vćifńnienie fádu á niefpráwiedliwóści y vćifńnienia wielkiego. *RejPos* 197.

Zwrot: »oblec ze wszech stron« (1): Obległ gi [Jeruzalem] iuż frogi á widomy nieprzyiaciel ze wŕzech ŕtron/ zá dopuŕzczeniem Pánŕkim/ málo nie wŕzytkich narodow pogánŕkich/ ládząc ŕie ná zginienie iego. *RejPos* 197.

2. *Położyć się, rozłożyć się, lec* (2) :

W porównaniu (2): Ale iáko ŕie wŕzyczy poczną błékác/ iuż nie może być ŕmętnieyŕza rzecz/ że cžáfem iáko wilcy gdzie w leŕie obledz muŕzą. *RejZwierc* 138; Bo iefli tylko ná then ŕpokoyny á ná ten pomierny żywot ogládác ŕie będziemy/ tedy iuż thák muŕielibychmy obledz wŕzyczy iáko dzicy wieprzowie w leŕie *RejZwierc* 144v.

3. *Obrosnąć, otoczyć, okolić, opasać jakiś teren [co]* (1) : Miáŕto w dole págorki około iego rodzáyne/ láfy gi ze wŕząd obległy wielkie/ w ktorych źwierzá wiele *BielKron* 431v.

4. [*Przylepić się, przywrzeć [około czego]: ścieśnić dobrze [ramy] w kupę/ thedy chuŕty poprą piáŕku w kupę/ y oblęże piáŕek około groŕzow twardo* *SienHerb* 603b.]

5. [*pass. Zostać otoczonym, obrośniętym [czym]: które [jeziora] trudno jest ogládác zewŕząd, bo obległy chrapami gęŕtemi i zawalone drzewem.* *LustrMalb* I 137.]

Synonimy: 1. *obegnać, obtoczyć, okrążyć, otoczyć.*

Formacje współrdzenne cf 2. LEC.

Cf **OBLEGŁY, OBLĘŻENIE, OBLĘŻONY**